

Szabadka, 1871.

BÁCSKA.

Szeptember 23-án.

VEGYESTARTALMU HETIKÖZLÖNY.

Megjelenik: minden szombaton délelőtt.

Szerkesztői iroda: Zombori-utca, Reisner-féle ház.

Előfizetési feltételek:

Table with subscription rates: 1 negyedévre 1 frt., 1 félvre 2 frt., 3 negyedévre 3 frt., 1 egész évre 4 frt.

Előfizetések és hirdetések felvételnek Szegeden Bába Imre könyvnyomdájában, Ohlath Leo ur szabadkai, zentai és zombori könyvkereskedésben, Schaeffer Simon szabadkai könyvkereskedésben s Szabadkán a szerkesztői lakásban.

Hirdetések díja:

Egy 6-hasabos peitisor egyszeri beigtatása 6 kr kétszerinél 5 kr. Többszöri beigtatásnál nagy engedményben részesülnek.

Bélyegdíj minden egyes beigtatástól 30 kr.

Nyiltter sora és egyes szám ára 10 kr.

Előfizetési fölhívás

„BÁCSKA“

1871-ik év utolsó évnegyedére.

Megyének t. közönségét fölkérjük utjolg lapunk szives pártolására. Sok szót vesztegetni nem akarunk. Lapunk iránya ugyanaz marad, melyet eddig követtünk, egyedül a bel- s külföldi politikai események kronikáját fogjuk állandóan vezetni — a több oldalról fölmerült óhajnak kívánván ezzel is szolgálni.

Kérjük évnegyedes t. előfizetőinket az előfizetési pénzt idejkorán szerkesztői irodánkba beküldeni sziveskedjenek, hogy a nyomandó példányok száma iránt kellő időben tájékozva lehessünk, s hogy a széküldésben zavar ne támadjon. Az előfizetési pénzek beküldésére a postautalványozást.

Vásáraink és rendészetünkről.

Szabadka, szept. 22. 1871.

A közlekedés gyorsításának egyik hatalmas eszköze — oly helyeken, hol még gyors közlekedési eszközök nincsenek — a vásár. Mint varázsütésre siet messze — s közeli tájról mindenki egy helyre, kinek eladni, vagy venni valója van s a nagyobb számu kereslet s kínálat, az adás és vevés fluctuatiója egy ponton észlelhető, a látott iparcikkek megvásárolhatási ósztöne, nagyobb munkásság föltételül jelentkezik, a rosz közlekedési eszközök elhárításának eszméje fölbred stb. mind oly mozzanatok, melyek ily vásári alkalmalmal újra és újra meggondolható teszi a népet, s a jövőre nézve jó befolyásuak.

Pár szóval. — ily forma volna az mit mi vásárnak nevezünk, pár szóval, ezek a tulajdonképeni célok, melyeket a vásárok által el kellene érniünk, — azonban mit látnunk s tapasztalunk?

Nem a vásárok anyagi s erkölcsileg nagy horderejű céljai valószittatnak, de sok áldomás, a tánc és tivornya mind-mind sajnós kinövések, melyek tápláló anyja a vásári helyek közepén nagy számban föltöltött bormérő sátrak.

S azt hiszed t olvasó, hogy csak parasztjainkat látod a vásár közepén föltöltött sátrak alatt? Látsz ott a műveltebb osztály tagjaiból is sokat, látsz ott tanítót, ott láthatod a bírót, sokszor országgyűlési követ-

ink azon részét, kik ily helyeken keresik szavazataikat, — stb.

Gondoljuk meg, hogy ily vásári sátrak alatt sokszor a leghasznosabb befektetési tőkék szoktak elfeescsörtetni, gondoljuk meg ezen: bormérő sátrak azok, melyek a vásárok tulajdonképi célját elérni lehetlenítik, gondoljuk meg hogy ezek a vesztekedés és részegeség legundokabb fészkei, s ha ezt meggondoltuk: bizonyára nagy felelőség sulya nehezedik azokra, kik a városok rendőr közegeinek fejei s e részben nemhogy korlátoznák, — megszüntetésről, nem is lehet szólni — eme sátrak föllállítását, de ők is részt vesznek a tivornyákban.

A vásárok történelmi kifejlődésük alapját — a bucsukban találják. Fölhasználták ugyanis alkalomilag az ily népgyülekezést bizonyos helyeken, ipar- vagy egyéb cikkek elarúsítására.

A kísérletet siker koronázta, s így mind nagyobb mérvet öltött föl, — úgy hogy más alkalommal is megkísértették s így keletkeztek a vásárok.

A templom nevenapjának — a bucsúnak ünneplése világszerte a dinom-danom, eszem-iszom és a tánc napja, — a műveltenebb népeknél rendszeren meg a verekedés is rendes programm, s innen van az, hogy a vásárok is edes anyjukhoz hasonlók szoktak lenni.

Azt hisszük, hogy ugyanazon papjaink, kik fönséges hivatásukat föllöggják, és elkezdik már a bucsuk rettenetes néperköles rontó hatását érezni, s egyesült erővel működnek is már annak megszüntetésére. — s ezért nekünk, kik a nép erkölcs előmozdítási mozzanatait üdvözölni szoktuk, — üdvözöljük fölvilágosodott papjainkat e téren, mivel csak is az ő erélyes befolyásuknak fog sikerülni, először a bucsúk erkölestelen hatásait megsemmíteni, s csak azután fog sikerülni, a vásárok botrányos bormérő sátrai eltiltásával egy egészen a vásárok céljának megfelelő helyzetet létesíteni.

Eppen most, midőn megyénk és sz. kir. városaink statumaik által hivatják ily visszás helyzetek megszüntetésére hatni, — fölhívjuk figyelmüket e tere, mint egyik legfontosabbra kiterjeszteni, s addig is, míg a közrendészet az állam által lesz organizálva, — lokális rendészetünket utalni, hogy az általánossá válni kezdő — s nemesak vásári alkalmokkor — nagy mérvű tivornyázás megszüntetésére, a nép érdekében hatni, nemesak erkölcsi, de hivatali kötelelességüknek tartssák!

Nem mulaszthatjuk el, hogy ez alkalommal e téren ne ajánljuk, hogy

a vásárok alkalmával föllállítandó bormérő sátrak szabályoztassanak, szám — és a berendezést illetőleg, — hogy egy általában vásáros idő s azonkívül meghatározotassék az idő — az európai művelt államok példájára — ameddig a koresmák és vendéglők nyitva tartathatnak, hogy különösen vásár alkalmávali nagy mérvű — zenéveli kísértgetéseknek, úgy nappal, mint éjjel, egyszer már vége vettessék, — hogy eme rendszabályok athágoi pénzbírság, s bezáratással büntetessenek stb.

Mindenkinek figyelmébe ajánljuk e sorokat a kiket illet.

Junius.

Gazdaszat és nemzetgazdaszat.

Cselédügy.

Korunk szelleme elhírhedt fölvilágosodottsága épen nem oly mérvű és jó irányú mint gondolják némelyek, s azért igazuk van azoknak, kik háttamaradásunkért kórhognak egyrészt — helytelen irányu s képzelt előhaladásunkért feljajdulnak másrészt! Mennyi tér még művelten! mennyi félig meddig s így rosszul művelt! Minden irányban nyegle kosmopolitizmus, mely nemesek egyeseket, de egész családokat jellemez; mely nemesak látszatokat rutítja meg, de megfektélyezi a belső szentéget is — lelkiüket. Ha ez vívmányunk — úgy nincs diésőségünk s e diésőség felett örömlünk; akkor nagyon jól esik lenkünknek egy határozott előretörékvés azon irányban, mely nem csak egyesek, de valamennyiünk szoros érdekeit hang utyozza.

Almaiból fölbredt nemzetünk minden irányban kezd a való cél felé törni; az anyagi, a szellemi téren megkezdett mozgalmat azt látszanak bizonyítani legalább. Ez általunk felvett tárgyan tárgy iránt is országszerte érdeklődés mutatkozik s miután ez általános, e mozgalmat iránt mi sem lehetünk közönyösök annál kevésbé, mert lapunk egy száma sem hagyta el anélkül a sajtót, hogy népünk valamely bajával nem foglalkozott volna. E felvett tárgy szintén olyan, mely kiválón a népet érdekli.

Azért nem időn kívül szölok — bár nem is először, minek most bevezetését adom. A panasz, mit örökké pengetnek országszerte hirlapilag s tapasztalat, mit a meggyében tett kirándulásaim alkalmával szerzettem; továbbá a véletlen, mely kezeimbe juttatá Bács Bodrogh megye központi gazd. bizottság ez ügyben tett javaslat-át készítették to lat fogni kezembe.

Szükséges, hogy az ember ember legyen. Szép szó s ha megtartjuk jó. Igen, ha ezt megértettük, nem lesz többé lelkiismeretlen-ég, vastag önzés s hasonló egyéb bűn, mit lepton-nyomon kell, hogy tapasztaljunk — mi hogy eddig is volt nem vált javára egy kornak sem és kevésbé fölvilágosodással diéskevő fényes (?) új korunknak. S minde nek mi volt a szülő anyja? Ha egy pillantást vetünk a népek műveltségi történelre, azonnal reá jövünk — a tudatlanság — az ebből származott elbizakodás s félreértése az ember műveltségének. És ezt tapasztaljuk — sajnós — most is, ezt észlelhetjük még mindig, ezt a kabátosok fészkelő viseletében, a penzes

osztály hiú, füres gögőjében: a legalsó osztály vad nyersségében. S mindezt az ember, — ember-farsa irányában tanúsítja — vagy a szolgál, a cseléd, nem ember? nem épen úgy is mint bárki istenképére teremtetett leny? Miért volna ő rosszabb s mi jobbak? miért? Épen azon osztály, — mely szolgáltatja szanunkra „azon személyeket, kik meghatározott szolgálatba vagy egyéb föltételek u. m. életem, ruházat stb. avagy ezek nélkül is rövidebb, vagy hosszabb idő tartamra szolgálatba állanak“ szóvala cselédek. — legkevésbé romlott. És miután az miután hozzá a legnépeseb döntő befolyása a nemzetek életében. Reformra van ott szükség, érzék ezt fia s azért mind többen és többen kelnek a haladás zászlója lobogtatására. Mi, kiknek szükségünk van reájuk, tegyünk legtöbbet érdekükben s ti néptanítók, kiknek ama szép hivatás jutott egy népet közelebb vinni céljához, ne mulasszatok mítsém máltal felemelnétek ama pontra a nemzetest zömét, mely megillei azt. Ha ez megtörténik lesz jó szolgál — lesz engedelmess szorgalmas cseléd — mig azonban sötétség — tudatlanság lesz; mig lesz gaz szegény, ki megnem érdemelt munkabért követel; mig lesz semmirevaló gazda, ki a szegény véres verejtékén óhajjt nyereszkedni, mindaddig csak „pium desiderium“ lesz.

Természe e az embernek s a józan ész is parancsolja, hogy a mennyire lehet, mind erkölcsi, mind másnemű kötelezettségeink pontosan eleget legyen. Voltak, vannak és lesznek mindig férfiak, kik — áthatva a gondolatától a nép jólétét elősegíteni — törekednek arra; vannak intézetek, melyek ily célok közelítésére irányzott elveknak gyakorlati útjait mutatják; kormányok, melyek ama viszont — mely szűli az előbb felhozottakat — iparkodnak vagy megsemmisíteni vagy részben oda módosítani, hogy a türehtelen állapotot, hanem egészen megszüntetve, de legalább türehtő legyen.

E viszonyt szelíztetni — értelmezni, e részbeni teendőiket kimutatni, lesz soraimnak célja.

Mindazon egyének szemközt azon személyekkel, kiket hosszabb vagy rövidebb idő tartamra felfogadnak, a gazda nevezettel bírnak. A köztük levő viszony az ugynevezett beszegődés által állapittatik meg vagy a szolgálati szerződés által. Sokszor megtörténik — bár világos szerződés van — hogy annak egyes pontjai vagy a felfogadó-gazda vagy a felfogadott cseléd által megszegtetnek, nem tartatnak meg. Ebből származik azután a baj — így lesz az, hogy a gazda kiállhatatlan lesz, a cseléd pedig tanya, röst, dologtalan, szenvedhetetlen. És ez igen nagy baj, mert ki ki tudja saját tapasztalata nyomán is, hogy a jó cseléd áldás a háznál — a rosz pedig valódi csapás. Vannak házak, hol a cselédekkel mindig megvannak elégedve. Ha vizsgáljuk a dolgot kissé mélyebbről aligha megnem feneklünk azon, hogy a cselédek jósága és rossza agának a legtöbb esetben maguk a gazdák vagy gazdasszonyok az okai. Sulyos vád, de aligha nem a valón alapuló. (Folyt. köv.)

Közművelődés.

Meghívás.

A „Zomborvidéki tanító-egylet“ évi rendes közgyűlését f. hó 28-án d. e. 9 órakor, a belvárosi litánoda IV. osztály tantermében fogja megtartani, melyre az egylet t. tagjai és a népnevelésügy barátai tisztelettel meghivatnak.

Eddig is már a következő tételek jelentettek be:

m. biztosító-intézet palotájában.

1. „A néptanító hivatása, kötelessége, felelőssége és társadalmi állása.” Előadó: Strausz Henrik zomb. tan.

2. „A természet mikénti tárgyalása a népközlönyben.” Előadó: Pentz József, zombori tanító.

3. „A törtéke ismertetése.” Előadó: Klug Antal zombori tanító.

4. Melyek a fokok, hogy a tanító állása hazánkban nem korszerű és képzettségének meg nem felel. Előadó: Potza István hácsi tanító.

5. Milyen szervezendő magyari tanító egyesületnek, hogy ez a kor igényei és a néptanító érdekeinek megfelelő legyen. Előadó: Schön Bernát hácsi tanító.

6. „Az „Akkadémia” hácskai tanítóegyesületéről és a póttanfolyambeli értékeléséről. Előadó: Margabits Ede k. tanár.

7. „A közgyűlést megelőző napon v. gyűlés napján.” Előadó: Strausz Henrik zomb. tan.

8. „A tanító hivatásának társadalmi állása.” Előadó: Strausz Henrik zomb. tan.

Az eszmék tisztázása, tanügy érdekében.

(Ajánlván a tanügy férfijainak.)

Hallva itt amott a tanügy kezelőiről nem a leghizelgőbb nézeteket, még pedig oly egyének részéről, kik politikai ügyek élén állanak, kik hivatalba vannak kerülve, nagy terjedéssel vezetők lenni, önkéntelenül azon kérdés merül fel lelkünkben — ha az ugynevezett mivel, tanult emberek ferde nézeteket táplálnak ez ügy iránt, minők lehetnek a tanulatlan ember fogalmai akkor?

A felelet kész, mutatja a közöny, mely a tanító — csekély különbséggel — eljárásában találkozik, mutatja a vélemény, mit irányában táplál boldog, boldogtalan lehet a tanító tudományosan mivel, — bírhat az oly tulajdonokkal, minőkkel bár mely politikai hivatalnok díszkedhetik, mihelyt tanító, minden jelentősége, ismerete, szorgalma, képessége a köz szemében oly parányivá silányul, hogy nagyító üvegen is alig pillantható meg.

Mintha a régi közmondás „quem du ocare etc.” csak ugyan ölm nehézségeként súlyosodnék reá, s elvlaszthatlan pajtasává szegődnék hozzá — állapota tengődő most ép úgy, mint régen, dacára hírhedtet s valóde nálunk még csak papíron fityegő fontosságának.

Hogy ez való s nem légből kapkodott, még a legmiveltebbeknek látszó népek közt

is akad példa reá — így Franciaországban, pedig e nemzet századokon át mint Európa ügyének fő-főintézője szerepelt, van és volt is akárhányszor egy-kétszáz frankos fizetésű tanító, voltak és vannak, kik egyik vidékkel a másikra kóborogva vandormadaraként tengetik életüket.

Legutóbbi időben a híres Poroszországban szinte — pedig tanárnokjai elismeretek győzelmi mámorukban a tanítók működési horderejét — szerzőiknek az ellen szereget fele-helyezése érdemében — még is a lapok hirdetése szerint egy tanítójuk a szó teljes értelmében óhalállal mult ki — pedig ott becsülik a tanítókat, ily esetnek, ha mindjárt az pusztai vagy bármilyen istentől elragaszkodott fatibeli lendett is — nem szabadna megtörténni.

Sajnos dolog, hogy ott is történnék, — mit várhatunk akkor nálunk, hol a nagyobb rész még nincs áthatva az iskola hasznos — életre legszükségesebb voltáról? hol a főbbek alkalom nyitásával nem hogy emeljük, de a tanítói helyzet csekély voltát behozó nyitani hivatalos tekintélyűkhöz mintegy — méltónak tartják s sok tekintetben a kormány legjobb szándékai a törvény legcélszerűbb intézkedései a végrehajtó közögek lelkiismeretlenségei által hajótörést szenvednek.

Vegyük csak szemügyre a népközlöny közoktatás tárgyában 1868. évi december hó 5-én szentesítést nyert törvénycikkelyeket: —

Ol van például az 1-ső fejezet 4-ik §-ában: „Ha a szülő vagy gyám a tankötelezett növendéket az iskolától visszatartja, kötelessége teljesítésére komolyan figyelmeztetendő s ha e célra szolgálható erkölcsi eszközök sikertelenek, szolgálatát ekként teljesíteni nem akaró szülő vagy gyám büntetendő és pedig első ízben 50 kr., második ízben 1 ftl., harmadik ízben 2 ftl., negyedik ízben 4 ftl. az iskolai pénztár javára.” B törvény, ha szigorú következetességgel végrehajtatik igen sokat igérő a népevelés terén, de a kormányban e tekintetben segélyt nyújtani illetékes közögek lanyha eljárása majd csak nem eredménytelenné teszi s úgy látszik ennek életbe léptetése egyhamar nem sikerülend, pedig sok helyt nem artana — különösen pusztai községekben — nem pedig azért, mert a büntetéssel foglalkozni kellően bármely hivatalnoknak, s jövőjére nézve vést hozó, mert választás alkalmával a választók bizalmatlanságával találkozhatik — úgy látszik jól esnék, a tanítóval kikapartatni tőztől a gesztenyét — tőle pedig ilyesmít csak reményelni is képtelenség, mert állása a nép előtt úgy sem valami szerzeteljes — azon esetre azonban az a kis félremességy irányában a legnagyobb kíméletlenségű fajluna — igaz ugyan, hogy mindenütt még nem vihető ki az általános tankötelezettségi törvény az iskolák elégtelensége miatt, de legalább ott kísérhető meg, hol a körülmények követelik, így többhelyt 7-8 gyermek helyett többet lehetne találni az iskolákban s a rendetlen szülők kissé rendezhez szokának.

Az 5-ik fejezetnek 34. §-a „Egy tanító 80 növendéknél többet rendszeren nem taníthat; rendkívüli esetekben az illető iskolai felsőszög adhat reá engedélyt; — arra hogy valaki a kellelőn felül nagyobb terheket vállaljon vallaira csupa lelkesedésből — legkisebb anyagi vagy csak erkölcsi haszon kitétele nélkül — meg engedélyre kell folyamodnia — teszi ezt valami más hivatalnok is? a világról sem, mihelyt teendője valamivel megszorítottatik, főstént okadatott folyamodást nyújt be fizetés javításért, s ritka esetben fittetik el követelésétől, vagy egyéb mellékes kedvezményekkel kárpóttoltatik — a tanító feszítse meg minden erejét s tanítson egy maga 300 gyermeket engedélyből? annak a fizetése mindig elég, az mondják rá, valamikor a szenatornak sem volt több 400 ftl. fizetésénél, s most a tanítók már 550 ftl. is kapnak, kedves atyámfia, de szükségesét árszól el, nincs annyi kombinációd, hogy belásd mikép a lak is, ételm, ruha, eselédber s minden egyéb cikkeket közt mily óriási a különbség az akkori s mostani körülmények közt.

De nem is lehet ott másképp, hol a tanítót irnokkal teszik egy kategóriába, ennek fizetése 400 ftl. — tehát a tanító emellett busásan lenne fizetve, de azt kifejeztik a számbatból, hogy amannak rendes fizetése mellett van legalább — különösen a törvényeseknek — még egyszer annyi mellék jövedelme; továbbá, hogy a tanítói állás egy bevezetett állapot, ebből nem lesz egy mint tanító ha 50 évig működik is, míg az irnoki állás politikai hivatalok kezdetlegessége csak s ebből idővel, valamirevaló önrészes egyén — jegyző, számvéző, pénzkezelő, tanácsnok, polgármester stb. lehet — míg ennek a nem annyira silány jelen mellett a legszebb kilátásai vannak, addig a szerény tanító, a változatosság semmi, vagy csak igen csekély reménye mellett, — a statusquo — silány tengeren evecikli át az életet mindvégig — tehát megérdemlené, mint a „nemzet napszámosa” mert csak ugyan az, hogy ha anyagilag nem is valami fényes az ellátása — az erkölcsi elismerés legalább ne a politikai hivatalok kezdetlegességével — hanem a közözszerűekkel hozassék párhuzamba. (Polyt. köv.)

Er melléki.

Meghívás.

A „Szabadkai szinügyegylet” folyó évi szeptember hó 24. vasárnap reggeli 10 órakor a városláza kistermében közgyűlést tart, mire a t. c. egyleti tagokat tisztelettel meghívja.

Szabadkán, 1871. szept. 20.

Az elnökség.

Felhívás. A „Szabadkai szinügyegylet” igazgatósága tisztelettel felhívja a t. c. páholy és zártzsek bérlő urakat, hogy a f. évi október 15-én kezdődő szinidényre a kötelezőleg elfogadott aláírás szerint a bérlétszég első 5-ödél, vagyis a páholyok után o. é. 36 ftl. zártzsekek után pedig o. é. 6 ftl. október hó első napjáig — sőt a korábbi s így előnyösebb intézkedhelés céljából — lehetőleg — még előbb is — Kammerer Mihály egyleti pénztárnok urnál, hol a nyugtát és bérléjegyvet átveendik, lefizetni sziveskedjenek. Ugyanott előfizethetni szinlapra is az egész idényre. Szabadkán, 1871. szept. 20. Kovácsics Ágoston, intendans.

Szabadka szab. kir. város rendkívüli közgyűlése szeptember 21-én 1871.

Hamarjában több rendkívüli közgyűlésnek örülhetünk, most egy bizonyos ügyi sürgős elintézése végett kelle városunk tisztviselőit s képviselőit összehívni. Először helyettes polgármester Hídegh Árpád megnyitván a gyűlést üdvözlő annak tagjait, a miért oly nagy számmal megjelentek s felhívja figyelmeket a gyűlés tárgyára: a kaszárnya ügyre. Mielőtt ennek tárgyalásába bocsájtkoznának azonban, né mely felől jött rendeletek s iratok olvastatnak. Így olvassa Tarnay Károly főjegyző öv. br. Eötvös Józsefné Köszönő levelét a város által tett részvétnyilatkozatra. Eljén kiáltás tölté be a gyűlés termét a levél elolvasása után s örvendetes tudomásul a jegyzőkönyvbe felvételni határoztatik. G. o. v. é. volt k. miniszternek irata olvastatik továbbá. Garovét telépeése alkalmából városunk megemlékező irattal tisztelt meg — ő erre válaszol, mely válaszb. n kéri Szabadka sz. kir. város közönségét, — hogy őt szives emlékében tartsa mint magánpolgárt is. Szalay István minist. tanácsos irata olvastatik, mely szerint Major Menyhért fizetésének 800 frtra emelése a felsőbb helyen is jóváhagyatik — jóváhagyatik szintén Sztipics Kristóf fizetésének 1000 frtra emelése. Mészáros Ferenc miniszteri tanácsos leirata Vojnic Máté féle ösztöndíj ügyben, s a szegedi kir. pénzügyi igazgatóság utasító irata a személyes kereseti adókra nézve.

Haverda Boldizsár aljegyző olvassa Dimitrievics Milós kir. tanácsos s tanfelügyelő iratát, mely szerint a jövő hó okt. 4-én megnyitandó nótanítói államképezde tanácsába rendes tagokul: Lénárd Máté, Probojevics János, Zombor-

TÁRCA.

Egy szép leány története.

Elbeszélés. Irta: Bizek Kornél. (Folytatás.)

Mi sem könnyíti annyira a fájdalmat, mint az imádság, mert Istennel társalog olykor a lélek. — Irénnek pedig lelki fájdalmi valának.

Kevesen gyűlték össze a meghalt asszony temetésére, ki ismerte volna őt egy ily nagy városban? nem jart sehova, csak gyermekének élt. A rokonok közül egy jószívű nagynénje jött el Pestről s őszintén osztotta Irén fájdalmában.

Delután öt órakor kísérték a halottat örök nyugalma helyére. Alig tapodtak le a friss hantokat; az összegyűlt résztvevő tömeg szótoszlott s kisebb csoportokban vonult a város felé. Csak az agg néni s Irén térdeltek a sírnál, csak ők érezték a veszteséget; egyik anyát, másik testvért sirattak. Melyik fájdalma volt nagyobb, ki tudna megmondani?

Este volt midőn elhagyták a sírt s haza felé indultak. Utközben egy ifju csalakozott hozzájuk. Ennek gyermekkori barátja, s vizasztaini igyekvő a veszteséket. Beszéltek nekik az élet eljáról, a mulandóságról; elmondotta, hogy mily jó asszony volt a megholt, mily feloldozó tevékenységgel gondoskodék gyermeke körül. Mindez jótévé balzsamként hatott a hölgyek szív-

fájdalmára, s mar éjféltre jart az idő, midőn el bocsájtották maguktól.

Másnap a nagynéne kijelentette szándékát: Irénnel Pestre utazni, hol házat bírt.

Irén — kinek fájdalmát anyja emléke, a kis virágos kert, a kezelt temető nem enyhítették, — ellenzete a tervet s nem akarta kedves lakhelyét, a nyugalmat, mi által meggyógyult, velte szíve vérző sebéit, a forrósi zajos élettel felcserélni; de a néni alhatatos maradt, mert úgy hívé hogy minél tívolabb vonja őt a szomorú emlékü helytől, annál könnyebben fog feledni.

— Nem, kedves gyermekem — mondogatá Irén e levetéseire — azt nem tehetem, hogy itt buba merítve hervadni lássalak Hídd e; minőnkább távoznék a helytől, hova szomorú emlékek kötnek, annál könnyebb lesz feledni. Neked szörakozni kell, nehogy a bánat elharpadók lekáthetben s megmégézze ifju életet. Hallgass reám! én is szeretem boldogult anyádat, hiszen testvérem volt; nekem is jól esnék itt időzni, hova a multban szeretet, jelenben emlékek fűznek, de nem teszem egyedül a te érdekedben, mert javadat célozom. Oh ne hídd, hogy én köszívű vagyok, vagy hogy talán nincs is szívem? sőt ellenkezőleg én is éppen oly kezelettel viselkedtem iránta, mint te, csak hogy kötelességemnek tartom feled, anyád egyetlen gyermekét megtartani az életnek, hol annyi öröm vár reád.

— Oh ne hídd néném, — volt ilyenkor a leányka bús válasza — én nem tudok már örülni.

Ejéj gyermekem, ne essél kétségbe, ne légy oly megrögzött bánatodban. A szív mely és végtelen, sok fájdalom elenyészik üregében.

Irén nem hitte a néni ke szelid fedő szavait. Ő anyján kívül még mást nem szeretett, s minthogy az meghát, a legszerencsétlenebb lányok képzelté magát a földön. Leült zongorája mellé s fájdalmát gyönyörű hangjával kísért bús dallamba önté.

Végtré is a nagynéne lett győztes. A kis házat bérbe adták s nemsokára Pestre költöztek. Az a halvány képű barna ifju, — ki részt vett közös fájdalmukban, követte őket.

II.

Vége felé jart a gyászév s Irén enyhülni éreze a fájdalmat, mit anyja halála okozott. A néni, kiben második anyát felt, mindent elkövetett, hogy szörakoztassa.

Elentén csak Róbert (ily neveztek Irén gyermekkori barátját) jart házukhoz; de alig telt le a gyászév, már is tömegesen gyűlték a főváros ifjai a kinyílt rózsaként dísző Irén körül. A lányka kezdte megszokni új helyzetét s a gyászruhával együtt kedélyhangulata is megváltozott. — Buskomotyságát eleven-ég, mondhatni pajzsa vidorság váltotta fel; ártatlan megelégedében nevetett, tapsolt a legcsekélyebb dolgokon is, melyek önmagának vagy másoknak örömet okoztak. Návsága és enklédett lelki képzetségénél fogva bevetálta magát a társaságokba s a mi leginkább nevelte kell-mét, az volt, hogy nem ismerte bajai értékét, nem kacérkodott azokkal.

A néni ke magányos háztartását zajosra varázsolta. A cselédek egész a rajongásig szerették, a környező ifjak határtalanul tisztelték, sokan imádták.

Egy ködös novemberi délutánon Irén himzessel foglalkozva állt szobájában az ablak mellett, honnan szép kilátás nyílt a forrongásban tájékozó Dunára, mellette Róbert foglalt helyet. Az ifju kedélyhangulata a szokotnál komolyabb volt; ragyogó fekete szemét gyönyörrel legette a foglalkozásába merült lányka tündéri alakján.

— Hogy tetszett önnek tegnap „Margaretha”? — kérde Irén egy rózsabimbót fejzeve himzötábláján.

— Kedves jelenség, Válaszolt közönynyel Róbert.

— Unalmas ember. Mondja inkább, hogy elragadóan szép volt. látja én nő létemre szerelmes lettem X. kisasszonyba, őn nem tartozik imádói közzé.

— Nem.

— Valóban?

— Valóban.

— Csodálom, hogy megtudta őrizni szívét Amor nyilatától, mert ő csakugyan „bajos hölgy” mint önök férfiak nevezni szokták. Az egész város szerelmes belé s őn kivétel képez? ezt ne-n hittem volna.

— Pedig úgy van.

— Ah! talán már másnak esküdött szerelmet és hű akar maradni imádottjához? — kötekedik Irén nem gondolva meg mily veszélyes hirt penget.

— Szerelmet ugyan nem esküdtem, de vétéknek tartanám őt nem szeretni.

— Haha! tehát mégis csak szerelmes?! —

csévics József; ton, Obli ve. — U Miló s másík ir sod tant iglenes kijelölés... irata, m nak a h nepélyé... Továbbá jött irat szon vál lelkész megtrül helyre l hangula a kérvé az Ang olvást szek v életbe v ölnők erősítés a dolgo a közgy kérvény beli hon tudomás Mitodán vetkezett kivenni kás illé tartó ur nak, Ig. 1560 fr man 16 lzsák 1 tartás 1 városna díg 732... A számba arecal rense e sorai á lágosítá ség lepl ur felvil nem fo tudjuk hanem a „F-dur visszaté mondásit vallása C-ét Cis C-hely egy het tet, ped zata sz fár ad csányi, ról és galma le jó tenoi a szám... vallani. szivjós még m éreztem mit m Később lön s s áragyot emelke Ez a sz Ti ment gyerme számvá... kérdé u... lábaiho ifju rol a meny Mondja m-t? sugall, bár a ? Ir delő ifj vajlon ifju sze mas, u remény önmagá mar ke talált a tan tek

csejics Ferenc, Dimitrievics és Antunovic József; póttagokul pedig Kosztolányi Ágoston, Obliák Leo és dr. Guln Lettek kinevezve. — Ugyancsak Dimitrievics Milós kir. tanácsos s tanfelügyelő egy másik iratban tisztársát Frankl István másod tanfelügyelőt bízta meg a kepező ideiglenes elh. ügyészséggel, s a leendő helynek kijelölése tárgyával.

Olvastatik Vidacs János orsz. gy. képv. irata, melyben a város polgári meghívának a honvéd: enbáz alapköve letelési ünnepélyére október 1-én. Tudomásul vétetett. Továbbá a szegedi honv. parancsnokságtól jött irat, melyre Milassin indítványára vizson választ fog küldetni. Azután Mokossay lelkész kérelme Hoffmán Ferenc halála által megüresült gondnokság ügyében. A megüresült helyre Hoffmán Máté választatik meg egyhangulag. Smidt özevegye folyamodványa a a körvényi bizottsághoz utasittatik. Gulácsi az Angolbank megbízottjának irata szintén olvastatik, s némelyek tárgyalás alá is készek voltak azt venni, de miután az ügy életbe vág Szabadka városára nézve az elnök indítványára, s Mátyás e nembeni erősítésre bizottmány nevezeték ki, mely a dolgot jól megahánja vessze s ugy hozza a közgyűlés elébe. A helybeli óvók körvénye, a bizottsághoz utasittatik. A helybeli honvéd parancsnokság közzöndi irata tudomásul vétetik. Ezek felolvasása után Milodanovic István tanácsnok előadása következett a kaszárnya ügyben. Azt lehet kivenni az előadásból, hogy az eddigi szokás illetőleg fizetés helyett a kaszárnya tartó urak másnemű fizetést, házbért kívánnak. Így Kolonich Károly VII. köri házbért 1560 frt, IV. köri házbért 1320 frt, Fridman 1680 frt, Balás F. 1440 és Hubert Izsák 1320 frt házbért kívánnak. A katona tartás 154 ember 146 ló bekerült eddig a városnak 6628 frba évenként, eszerint pedig 7320 frtba.

Szabadka, szept. 20.

A „Bácskai Híradó” 14-dik számában Barbaró Leonárd ur lángoló arccal tollat ragad a „Bácska” referense ellen, meg nem gondolva azt, hogy sorai által alkalmat nyújt oly dolgok felvilágosítására, a melyek különben a közönyösség leple alatt maradtak volna. — Barbaró ur felvilágosít, hogy „Ördög Róbertben” „Cis” nem fordul elő hanem „Cs”, — ezt jól tudjuk, tudjuk továbbá azt is, hogy nem „F”-durban hanem „As”-durban van írva és ebből megy „F”-durban, a mely hangból ismét „As”-ba visszatér, de ha az igazat vitatja, ellenmondásba jön tanítványával, a ki szerény bevallása szerint „Cis”-t énekel, már pedig C-ét Cis-nek nevezni és a nevezett Cist C-helyett énekelni oly dolog, a mely egy heti tanulás után sem érdemel dicséretet, pedig ez Barbaró ur kétkedő nyilatkozata szerint, nyolc havi szakadatlan fáradtságába került. Mit szólna erre Tomcsányi, hát még Lobe? — A hang magasságról és mélységről, Barbaró urnak kevés fogalma lehet, elmékedéséből az tűnik ki, hogy jó tenoristát vagy bassistát még nem hallott a számtalan közöl csak Tótfalust hozom

— Igen Irén! nem szégyellem megvallani. Szeretek egy szöke anygalt. egy szívjóság és bajteliélny. Midőn először láttam még mint gyermek, önkéntelen vonzódást éreztem iránta s irigylém minden mosolyát, mit másokra pazarolt. Boldog gyermekéveim később felnővénk, a kis leányból nyíló bimból s szívetem az érzemények egész serege árasztotta el, melyek közül nem sokára kiemelkedék egy s diadalt ült a többi felett. Ez a szerelem.

Tiszta, mint a tűzpróbán keresztül ment nemes érc, öndörög nélkül, mint a gyermekkor szeplőtlen érzelminek az évek számával erősödő kifolyása.

— S ki az, ki elrabolta szívét? — kérdé mosolyogva a lányka.

— Irén! — kiáltott az ifju a lányka lábához borulva — ön az, kit szeretek egy ifju rohamos indulatával, kinek mosolyában a menyország kapnit látom megnyílni. — Mondja lehet-e reménytelenem viszonszerelme-t? mondja meg az igazat, mit jó szíve sugall, én békén viselem sorsomat, tásztison bár a kárhozatra.

Irén meglepetve nézte az előtte tündelő ifjut. Feltámadt agyában a gondolat: vajon nem szította-e bár akaratlanul az ifju szerelmi tűzét, nem nyújtott-e bizalmas, ugyszólván kacér magaviselete által reményt a viszonszerelme-re? Vádolva érzé önmagát s e vad megdöbbenést, de csakhamar keresztül futotta multját, s mert nem talált abba semmi kivételt valót, nyugodtan tekintett az ifju lángoló szeméi közzé.

(Folyt. köv.)

föl, kinek hangja alsó d-től felső e-ig terjed — úgy hiszem lehet szó hangmagasságról és mélységről. — A chromaticus scala Barbaró ur szerint jól sikerült, de mi azt véljük, hogy ennek megbírálása nem az ő, mint tanító hanem a közönség körébe esik nyilatkozata szerint trillává mosódtak el a „trilla” szóval a nem sikerült chromaticus scala volt jelezve. Reiner úrhölgy nyolc hó alatt szerezte meg Barbaró ur szerint azon zenei tehetséget, a melyről referensnek fogalma nincs — semmit megbírálani vajmi nehéz! de még mind kevés, vannak oly hölgyek is, kiknek hajlamuk, hangjuk hallásuk is van a zenére és három év alatt épp annyira mentek mint az említett úrhölgy a hangjegy megismerését illetőleg éneklésére plane teljesen képtelenek és ez 3 mond három év produktuma Barbaró ur szakadatlan tanítása mellett. Már most tekintve Barbaró ur a dolgot lelkiismeretesen be kell vallani, hogy ez az ő hibája, azután azzal teszi jóvá hibáját, hogy a vizsgára betanít egy pár darabot (rendesen egy és ugyanazt) úgy amint Kerekes András nótáját betanulja egy ép hallású ember, ezt elnekelletti, a városnak pedig nem marad más háta, a mint az őt fizetést öröm nyilatkozatát mellett átadni.

Ha Jakobescics urhölgy szagatott énekét a megjedés okozta (?) erről senki sem tehet, a bírálónak kötelessége ezt említeni.

Vinkler úrhölgy hangja igen is átalakult, ezen átalakulás neme, gyengülése a magasabb hangoknak és az alsók erősülése a mint említve volt. Jó hallású ember a mondottakat mind igen könnyen észre vehette, hogy Barbaró milyen fülléll hallotta azt elhallgatom! Barbaró ur a „Bácskában” megjelent bírálatot általánosan rossznak nyilvánítja, részletezésénél azonban alig bír fellépni egy pár ellenvéleménnyel, ez nagy következetlenség, máskor — előbb az ész és azután beszéljen a nyelv és ne fordítva.

A kiválgatást ugy lehetne létesíteni, ha este beléptijegyek mellett adatnék a vizsgálat (talán táncal is egybekötve) élvezetesebb lenne és a városnak ebből kiadását mérsékelné, Barbaró ur pedig nyugodtabban élvezhetné szakadatlan fáradozása által kimerített jutalmát.

A „BÁCSKA” referense.

Különfélék.

Lapunk mult száma eladását az események halmozása okozta, — mely egy egész iv mellékletet tett szükségessé. — Ezen körülmény kiment bennünket a mulasztás terhe alól. T. előfizetőink szives elnézését kérjük.

*) Idézet Barbaró stylusából.

A művészek élete Rómában. III. Az atelier.

„Ah! ön az. Isten hozta. Üjön le. Mint látja, éppen most modellem is van, azonban ez nem fog bennünket zavarni beszélgetésünkben.”

— Azt nem is tudtam, hogy ön történelmi festővé lett.”

„Nyáron rendszeren ezzel foglalozom, mivel a forró nap árt egészségemnek.”

— Nem tart-e azonban tőle, hogy a világitás s színezés nagyon is tájképi lesz?

„Legkevésbé sem. Bármit szólnak is az itészet a naturalismus ellen, én csak is a természet utánzásában reménylen a művészet alapját.”

— Erről itt szó sem lehet. A realismus és idealismus nem tárgy szerint különböznék. Bizonytal ön sem fogja p. Poussint realistának tartani? ... Azonban szabad kérdenem, minő alapszint használt a műnél?

„Valóban semmit. Megkísértettem tempera festékek festeni aat. Ön nem tartja célszerűnek és tartosnak? Én úgy hiszem; sokan hiszik, hogy Raphael egyes művei is így volnának készítve. Mindenesre sokkal gyorsabb mű s a színek nem vesztenek élénkségökből, sőt inkább, látam szent képeit, ki szinte így csinálta s sokkal élénkebbek még a valódi olajfestvényeknél is.”

— Mindenütt mineral-anyagokat használ ön?

„A mennyiben lehet. Még nem ismerünk mindenre célszerű anyagot, a veres és zöld ásványfesték később megfeketedik.”

— Alulírott tisztelettel felhívom a „Szabadkai iparos és kereskedő segédek együletének” minden aláírt tagját, hogy folyó évi október hó elején az egylet helyiségében a gymnasiumban tartandó közgyűlésre mentül számösbban megjelenni sziveskedjenek.

Tárgy: Az egylet további fenmaradása iránti értekezés.

Vida Kálmán, ideigl. elnök.

— A búcsú fényoldalai. Volt idő, midőn értelme lehetett a búcsúknak, most nem hiszünk, hogy megtermis a kellő lelki nyugalmat, sőt mondhatjuk lelki veszedelmet okoznak. Almás közönségben e napokban volt búcsú, ivott evett ott még a legjobborabb keresztény is s mi lett az eredmény a rossz gyomron kívül még egy kis tüzeszedelem, mely egy fáradtságos ének minden gyümölcsét megsemmisíté. Okuljunk már egyszer!

— Rendőri közvegeinknek van-e nappal in trüciójuk, hogy a rendre fölügyeljenek, s ha van kérjük a sétányhoz legalsóbb egynek kirendelését, hol eltekintve attól, hogy gabánál szelelnék az utcára, — pajkos gyerekek a fákat ködöbálattal rongják s az arra menők ily dobálás megsértéséről nem biztosak.

— Tűzet jelző harangok kongása riasztá föl Szabadka lakóit nyugalmukból, f hó 19-én déli 12 órakor, s a roppant szél aggodalommal tölté el mindenki keblét a bekövetkehető nagyobb tűzvész miatt. — Gálly h. főkapitányunk gyors és erélyes intézkedéseinek sikerült azonban a tűzet elfojtani, mely egy szalmakazal végében kezdődött. A tűz keletkezésének okát nem lehetett kikutatni.

— Egy angol lap szerint: Európa fejedelmői közt legsöbben zongorázik az angol trónörökösöd. legjobban festenek az orosz cárné és Frigyes Károly porosz király, legszöbb a magyar királyné, legjobba-ir, mert költő, a hollandi királyné s a háztartásban legjártasabb a dán királyné.

Z. S. K.

— Hogyan keletkezik a példaszó? Bács megye Veprovác helységében, midőn a világi katasztrófa megtörtént — összehívá a bíró a község lakosságát s megkérdezte megadják e magukat? — Megadjuk szölkának azok s csak Mészáros (kocsis) Adám nevezetű koldus kiáltotta elkeseredve: ha mind megadjátok is magatok, én nem. Példaszó maradt a községben: ha mind megadjuk is magunkat, nem adja meg magát Mészáros Adám!

— Az első folyamodású törvényszékekhez kinevezettek elnökül a szabadkaihoz: a közszeretett és köztiszteleben álló Biró Antal, — az újdékiehez, Kovácsfy Alajos, — a bajaihoz, Milutinovic Szvetozár — ezek a bennünket legközelebb érdeklő t. sz. elnökök.

— A „Ludas Matyi”-nak „édes” collegája, a „B.-Híradó.”

— F. hó 23-án, szombaton, lesz Zomborban a főispáni beigtatás.

— F. hó 28-án, azaz esztörtökön, lesz a főispáni beigtatás Ujvideken.

— Bajai levelezők a következőkről tudósít: A bajai vásár is elmúlt. Emberemlékezet óta nem volt oly népes vásárja városunknak mint ez, s még sem lehet hallani hogy dícselkednének a vásárról. Barom tulcsáig volt, de nem igen kelt. Jutányosan lehetett mindent venni, egy szóval; nagy volt a kinalat s kevés a kereslet. — Polyó hó 17-én tartatott meg a bajai esperességhoz tartozó egyházi kerületben a szokásos tanítói tanácskozmány a prépost, esperes, elnökökete alatt. A tanítók szép számmal jelentek meg, de mindazonáltal igen szárazon és közönyösen folyt le. Már ideje volna ha a tanítók ezen ridet kényszerűség alól fölmentetnének. — Valahára elárvereztetett már helyben a leendő törvényszéknek szánt helység fölépítetése is, és pedig 1 harmad résszel jutányosabban mint az első tervezetben volt. Még is csak lehet gazdálkodni, ha van, ki ért hozzá!

Szerkesztői üzenetek.

Körmives Imre urnak Zomborban, Szives küldeményéből a jövő számban fölhasználnuk. Üdvözlétünket.

A bécsi magyar együletnek: Köszönik szives megemlékezésüket. Emlekezzenek kedves hazájukra! Kívánnuk a jó mulatás mellett szép bevételt is a báluól. Üdvözlétüket az egylet tagjainak.

Nyitlétér. *)

Híradásul a szülékhez.

A folyó évi iskolai tanévre, a gymnot osztály bármelyikébe járó tanulókat teljes ellátásra (kosztba) elvállalunk.

Értekezhetni alulírottakkal írásban vagy szóval.

Szabadka, 1871. szept. 20-án.

Markovits István, és neje Milassin Mariagi

Alulírott a kis lovarda melléti 4. köri lakházában három algymn. tanulókat jutányos áron kész teljes ellátást (lakást, ételmézést, mosást) adni. A t. c. szülöknek bővebb értesítést ad

Pukkel Pál, mérnök.

*) Az e rovásban közöltékért nem vállal felelősséget a szerkesztőség.

Felolós szerkesztő Radics György Főmunkatárs Hoós Dezső

Pardon, szerkesztő ur, szinte el is feledtem, hogy már egyszer, midőn politikai cikket küldöttem, a körmömré itött. No de most az egyszer még is csak hagyja benn e nyilatkozatot, hadd lássák otthon, hogy jóindulás és érzelmű magyar is van, ki személyes ismeretei, tapasztalata s az ellenségnek nem oly könnyen hívősege miatt még ezen ugynevezett gyujtogatók s rablókat is nagyra becsüli.

A politizálás mellett nem oly könnyen megy a munka, az én festőm többször javítgatott munkáján s többször állapodott meg az öreg modell nem kis öröme, hogy nékem kérdéseket s ellenvetéseket tegyen. Végre magunk maradtunk s három lábú farkas-zékünkben — felfigáltuk a világot.

N-hogy valami magas fogalmad legyen, nyájias olvasó, ezen „műhely” felöl, szükséges lesz megmondanom, hogy a féltök világozság végett leginkább párdas szóba kerülnek s ez egyszerű lakot a művészi rendtelenség sem képes festőivé varázsolni. Palesak, exsések s több más aprókézsűsögek hevernek szerie szét, photographiak, gypsmodellek fedik a falat s asztalokat, s minden festő gyűjt még e mellett egyéb ritkaságokat p. márványtáblákat, régiségeket, kőve-fületeket stb.

De nem is ez az, miétt ide jövünk s miétt én oly gyakran meglátogatam Német és Olaszországba e helyeket, hanem a munkák születes helye s a nagy mesterkév kikönnök egyeni kedves jellemé itt tűnik ki legjobban. Ne menjen el senki Romából, a nélkül hogy egy pár ily helyet meg ne látogassa. — A művészeket csak az fogja valóban becsülni, ki otthon keresi fel őket.

A.

